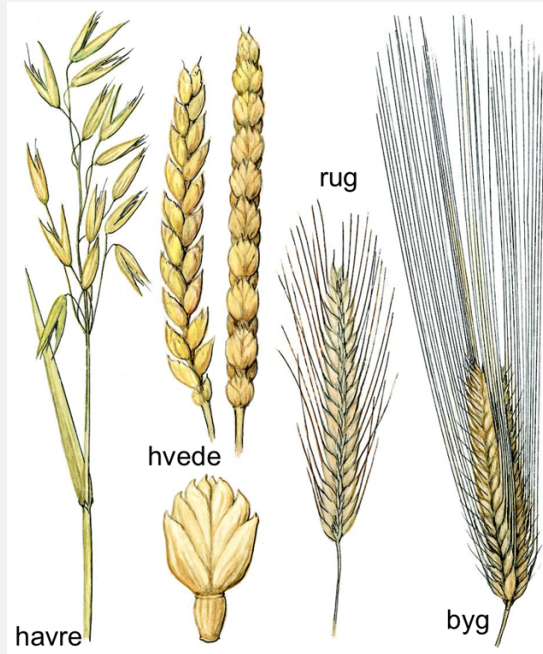

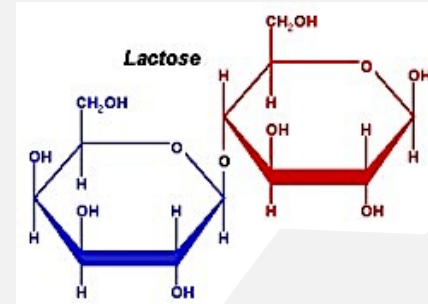
Cøliaki – gluten intolerans

Laktose intolerans

Korn, *cerealier*, enårige græsarter, der dyrkes for de stivelsesholdige frugters skyld. I Danmark dyrkes fire arter, rug, hvede, byg og havre.

Alle fire kornarter stammer fra vilde arter i Mellemøsten og har været dyrket i flere tusinde år.

Laktose fra latin *lactis*, "mælk" + -ose, et suffiks for "sukkerarter" eller mælkesukker er en naturlig bestanddel af mælk. Laktose er et såkaldt disakkarid opbygget af to monosakkarider, glukose og galaktose.

Det gennemsnitlige indhold af laktose i dansk komælk er ca. 4,5 %, og laktosen er vigtig i mælkeindustrien i forbindelse med syring af mælk ved fremstilling af ost, smør og syrnede mælkeprodukter.

Tabel 1. Øget forekomst af cøliaki ved andre sygdomme.

Sygdomme og tilstande	Hypighed af cøliaki i %
Dermatitis herpetiformis	80-100
Uforklaret hypertransaminasæmi	9
Downs syndrom	9
Kollagen og lymfocytær kolit	6-8
Type 1-diabetes	3-7
Mb. Sjögren	2-15
Jernmangelanæmi	5-10
Første- og andegradsslægtninge til CD-patienter	4-10
Colon irritabile	5-10
Selektiv IgA-mangel	7-10
Primær biliær cirrose	6
Idiopatisk infertilitet	6
Osteoporose	5-6
Autoimmun hepatit	3-5
Autoimmun tyroidit	3-5
Kronisk træthed	3
Epilepsi	2-3

Merudgifter

Personer med cøliaki har tidligere kunnet søge om kompensation af merudgifter i forbindelse med glutenfri kost ved cøliaki ifølge Lov om social service §§ 41 (børn) og 100 (voksne). For at gøre det nemmere for personer med cøliaki, som ønsker at søge om kompensation til merudgifter, har Dansk Cøliaki Forening lavet en beregning af den sandsynlige merudgift afhængig af alder og køn. Du finder foreningens vejledende merudgiftsberegninger [her](#).

Imidlertid har Ankestyrelsen med principafgørelse 67-16 (KEN nr 10016 af den 14/10/2016) ændret praksis på området, således at personer med cøliaki ikke længere er omfattet af personkredsen for § 100 og Merudgiftbekendtgørelsens § 2, stk. 2 (BEK nr 1434 af 23/12/2012).

Ankestyrelsen lægger i den nye principafgørelse vægt på at cøliaki ikke er en "medfødt" lidelse. Ifølge Ankestyrelsen kan personer med cøliaki dog stadig være omfattet af personkredsen, hvis de generelle betingelser for dækning af merudgifter i serviceloven er opfyldt. Det kan fx være, hvis der er tale om en "særlig svær cøliaki", der nedsætter borgerens funktionsevne, eller hvis borgeren samlet set er omfattet af personkredsen på grund af andre lidelser.

Dansk Cøliaki Forenings holdning til dette er:

- At cøliaki *kan* klassificeres som en medfødt lidelse og at personer med cøliaki således er omfattet af personkredsen.
- At personer med cøliaki stadig er omfattet af personkredsen for § 100 jf. Ankestyrelsens principafgørelse 35-16.

Du kan læse mere om hvad Dansk Cøliaki Forenings holdninger til dette [her](#) (se indlæg fra den 17., 18. og 25. oktober 2016).

Nyhedsbrev

Om os

Om cøliaki

DCF Børn

DCF Ungdom

CøliakiNyt

For medlemmer

Foreningskalender

Nyheder

Bageskole

Kurser

Aktivgrupper

Støt os

Annoncering & San

Links

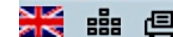
Frivillig

Tourist in Denmark

Kontakt

Login

Dansk Cøliaki Forening

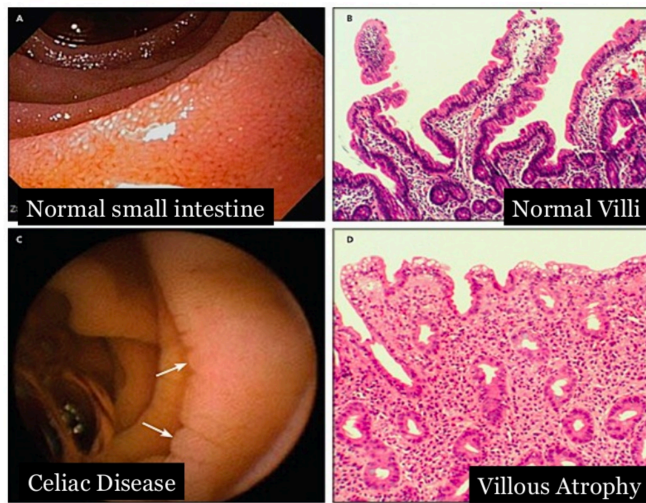

SMÅL TIL:

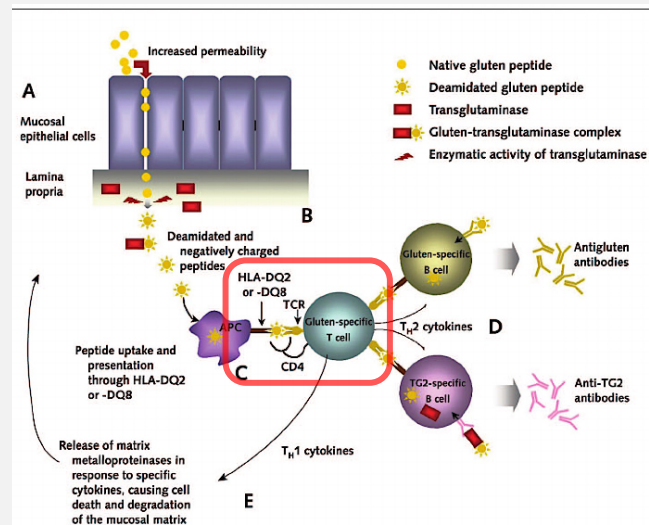
ælland
milier med
eweekend på
8 km

agværk og få
andres!

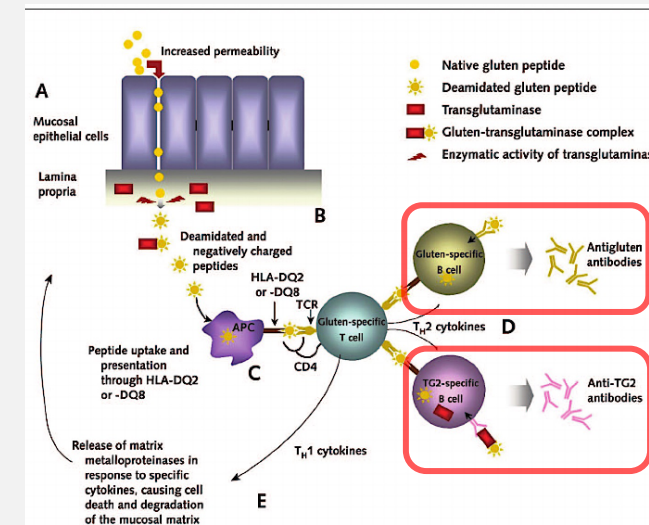
s glutenfri
ag sammen

Tyndtarmsbiopsi

Vævstype

Serologi

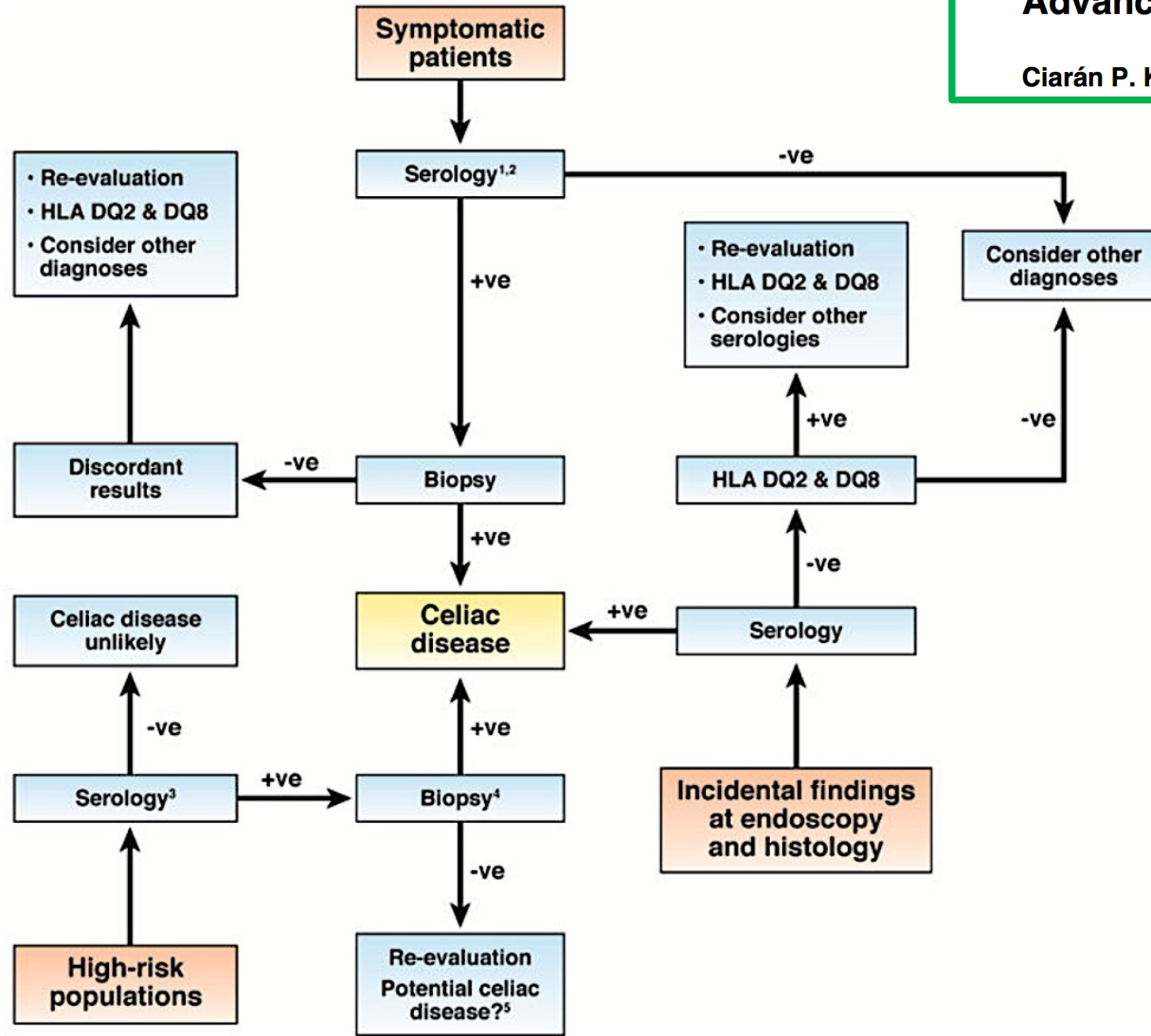
Table 2

Guidelines for Diagnosis of Celiac Disease

Guideline	Guideline design [Population]	Intestinal biopsy	Recommended blood tests	Comments and remarks	Ref.
ESPGHAN	Expert consensus (Children)	Not mandatory	anti-tTG, anti-EmA, total IgA, and tests for HLA DQ2 and DQ8	Allows for diagnosis without biopsy under certain conditions (see text).	39
WGO	Expert consensus (Adults)	Not mandatory	anti-tTG, anti-EmA, and anti-DGP	Uses a diagnostic cascade based on available local resources. Allows for diagnosis without biopsy under certain conditions	40
ACG	Expert consensus Evidence-based (Children and adults)	Mandatory	anti-tTG and anti-DGP	Recommends IgG DGP antibodies in children under 2 years	22
BSG	Expert consensus Evidence-based (Adults)	Mandatory	anti-tTG, [redacted] , and anti-DGP	Holds to the position that serology cannot replace biopsy.	41

Advances in Diagnosis and Management of Celiac Disease

Ciarán P. Kelly, MD,

Serologiske markører:
 IgA anti-tTG
 IgG anti-tTG
 IgG anti DAG

Et lille antal patienter har negative markører. Der skal biopteres ved klinisk mistanke !

Bestemmelse af HLA DQ2 DQ8 kan inddrages

Figure 1. Approach to celiac disease diagnosis. Serology is usually the first step in diagnosis or exclusion of celiac disease for symptomatic patients or for screening. Biopsy is important for definitive diagnosis. HLA testing is valuable in selected patients

Differential diagnoser:

Infeksiøs gastroenteritis

Mb. Crohn

Fødemiddelintolerans

Giardiasis

Helicobakter pylori infektion

**Kollagen kolitis med TT
affektion**

Overvej cøliaki ved:

Uforklaret jern mangel anæmi

Uforklaret forhøjede transaminaser

Tidligt indsættende osteoporose

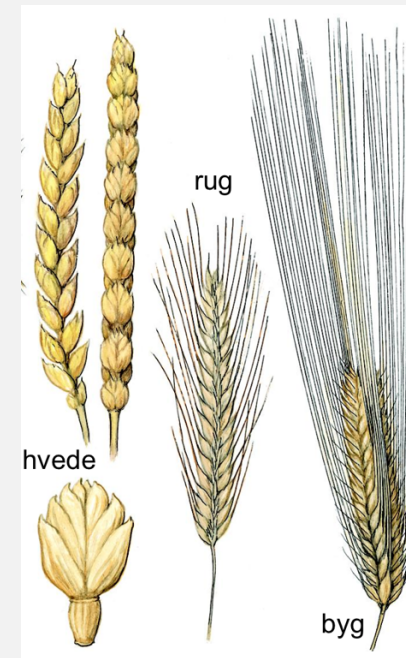
Down´s syndrom

Autoimmun hepatitis

Primær biliær cirrhose

Type I diabetes

Behandling:

Kost uden prolaminer fra Hvede, Rug og Byg.

Ren Havre tåles.

Kompenserende kost tilskud
Laktose-fri kost de første måneder

**EN GLUTENFRI
NYHED**

Nu tilbyder vi også glutenfrit brød - friskbagt hver dag med masser af smag!

Ole & Steen

LACKAGEHUSET

Kontrol

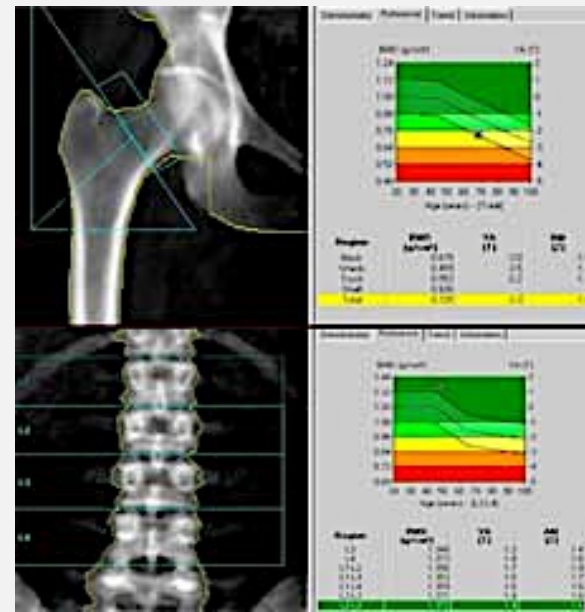
Vejledning klinisk diætist

6. uger   **Klinisk kontrol**
Biokemi
Serologi

6. mdr   **ut supra**

Gentages så årligt

**Knogledensimetri indenfor et års tid,
og herefter hvert 4. år**

Diagnostiske redskaber og kriterier for Cøliaki

Non-responsive coeliac disease

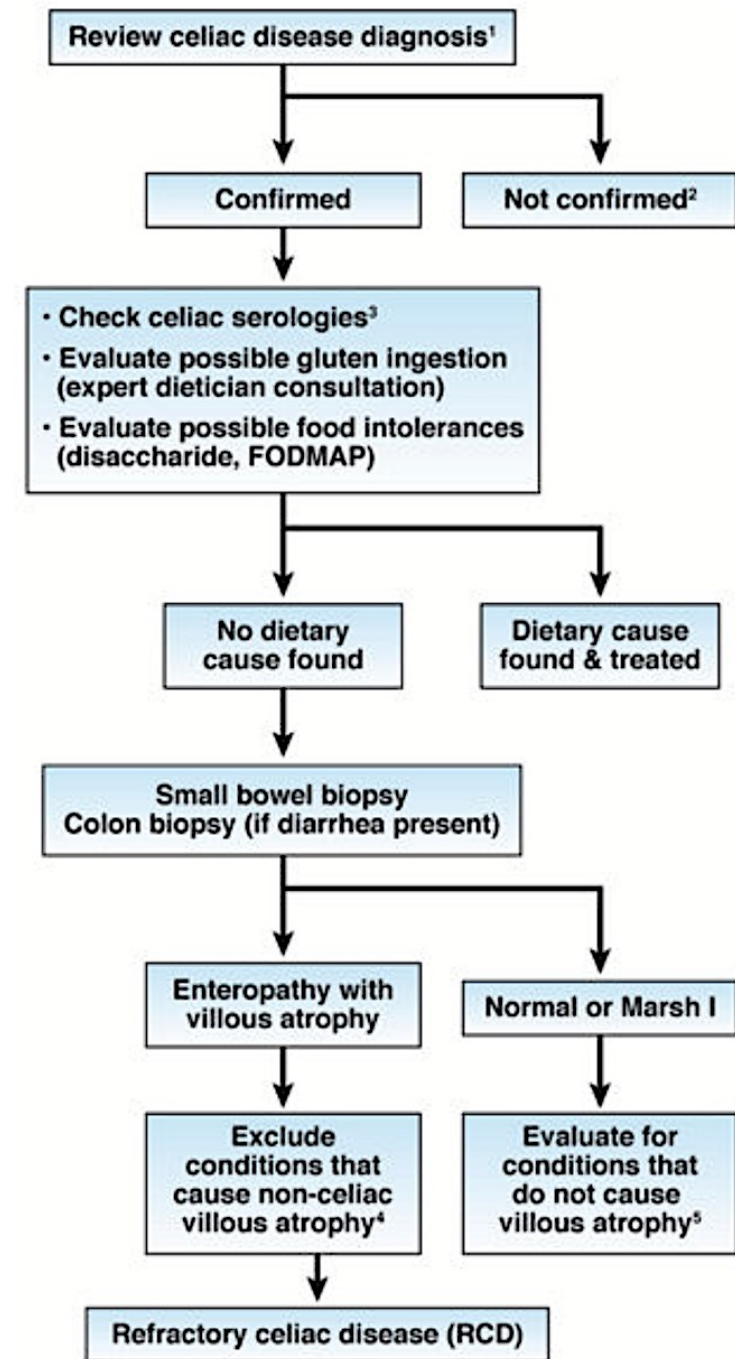
Refraktær cøliaki

NCGS

Persisterende eller tilbagevendende symptomer – subjektive / objektive - til trods for **12 MÅNEDERS** diæt behandling

Behandling – kontrol

Kompensation for merudgift

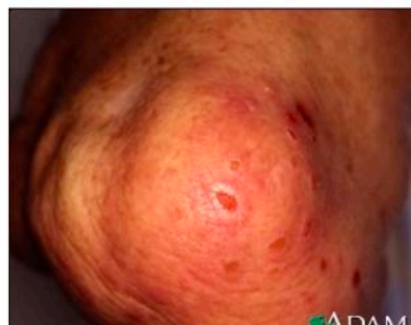
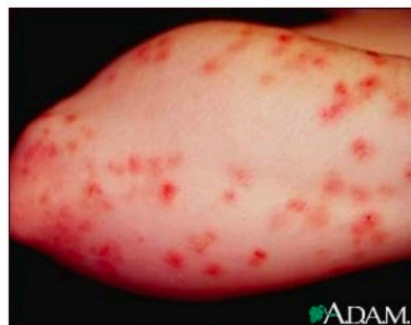

Usikkert diagnosticeret cøliaki

Provokation med 1-2 skiver franskbrød dagligt – optrapning
Serologi med 4-6 ugers mellemrum

Når / hvis serologi bliver positiv – da bioptering

Husk HLA DQ2 / DQ8

NCGS Non-celiac gluten sensitivity

En tilstand hvor der udløses intestinale / ekstraintestinale symptomer hos personer der IKKE har cøliaki eller allergi mod kornkomponenter.

?

Ikke allergisk lidelse

Ikke autoimmunitet

Ingen mangelsymptomer

Dermatitis herpetiformis

Sjælden lidelse

85 % af patienterne har reel cøliaki

10 % af cøliaki patienter har DH

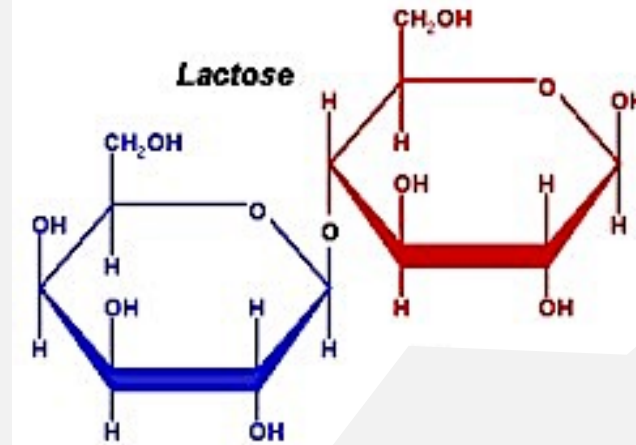
Laktose intoleranse / Laktase mangel

Laktose

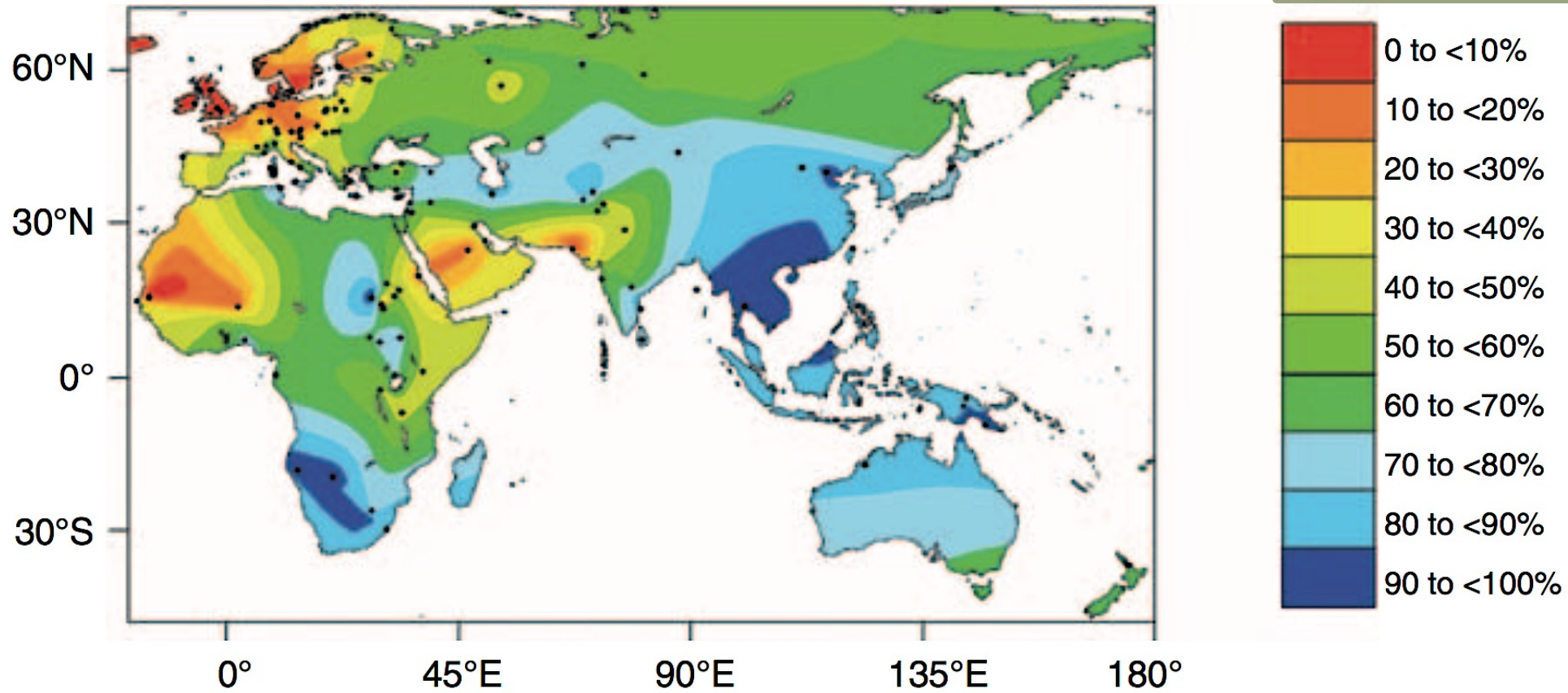
fra latin *lactis*, "mælk" + -ose, et suffiks for "sukkerarter" eller mælkesukker er en naturlig bestanddel af mælk.

Laktose er et såkaldt disakkarid opbygget af to monosakkarider, glukose og galaktose.

Laktase Brush-border enzym. Spalter Lactose til monosakkariderne Glukose og Galaktose.

Lactose intolerans

Laktase aktivitet forekommer fra 8 foetal uge og toppe omkring fødslen.
Hos de fleste nedreguleres laktase expressionen langsomt i løbet af de første 4-6 leveår.

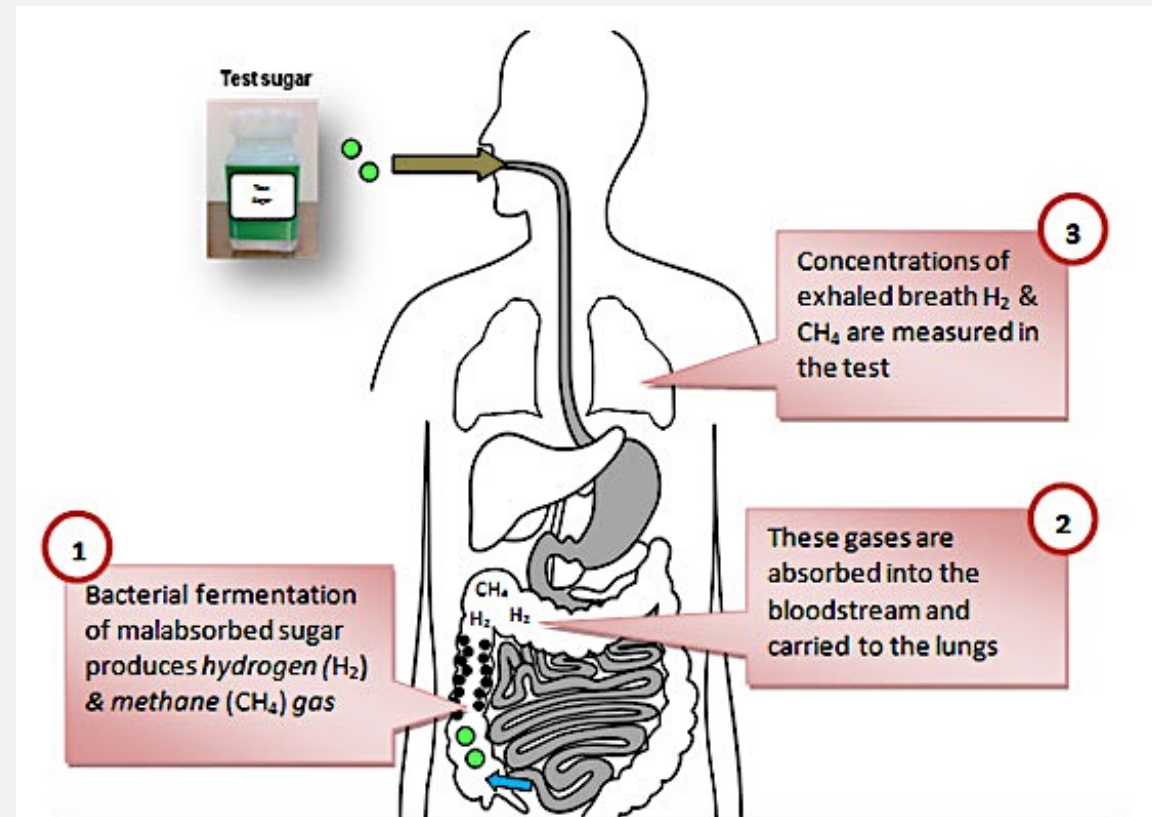

HYDROGEN PUSTEPRØVE

Efter indtagelse af 50 g laktose måles koncentrationen af H_2 i udåndingsluften i 3-4 timer efter peroral indtagelse

Stigning på over end 20 ppm hydrogen i den udåndede luft indenfor 90 minutter er en positiv test (indikerer at ikke-absorberet laktose i tarmlumen undergår bakteriel metabolisme/fermentering)

Testen er vildledende ved bakteriel overvækst i tyndtarme

HYDROGEN PUSTEPRØVE   **ex. for us af Laktose intolerans**   **LIDT PRAKTISK INFO**

De praktiserende læger og/eller de praktiserende specialister kan sende en ganske simpel henvisning til **RefHost** Henvisningshotel med specifikation på hvilken breath test, der skal gennemføres for den pågældende patient.

Henvisningen adresseres til "intern mediciner" Salvatore Leotta Ydernummer 213047. J

eg kan, med mit udstyr, gennemføre følgende breath tests:

SIBO = glukose breath test mhp bakterielovervækst i tyndtarm,

Fruktose, Laktose og Sorbitol mhp intolerance overfor disse kulhydrater.

Helicobacter Pylori breath test som kan bruges som screening, inden gastroskopi eller efter eradikationsbehandling for at kontrollere, om der er en vellykket eradikationsbehandling.

Alle prøver gennemføres i patientens hjem.

Efter henvisning er modtaget, sender vi et eller flere sæt breath test(s) ud med præ-frankeret svarkuvert med mit postboksnummer samt en simpel og klar vejledning til patienten.

Prøverne bliver hentet 2-3 gange om ugen og målt.

Denne måde er meget patientvenlig og giver en vis frihed til patienten, som selv kan vælge, hvornår han/hun vil gennemføre prøven.

Patienten skal være fastende i minimum 8 timer før hver prøve og kan kun gennemføre en breath test per dag.

Hverken patient eller læge skal betale noget, da **prøven er finansieret via sygesikring**.

Den henvisende læge vil få **svaret via EDIfakt svarbrev** ca. 1 uge efter, at jeg har modtaget breath test retur fra patient.

Har I brug på flere oplysninger, kan I maile til mig (aovlas@Yahoo.com) eller ringe til **mobil 60172579**.

Med venlig hilsen

Salvatore Leotta

LAKTOSE BELASTNING

Lav sensitivitet og specificitet

Er abnorm ved både primær og sekundær laktoseintolerans

Der gives 50 g laktose per os (en liter mælk indeholder ca. 50 g laktose).

Manglende eller lav stigning ($<1,4$ mmol/l) i blodsukker (s-glukose) over to timer indikerer laktosemalabsorption

HYDROGEN PUSTEPRØVE

Efter indtagelse af 50 g laktose måles koncentrationen af H_2 i udåndingsluften i 3-4 timer efter peroral indtagelse

Stigning på over end 20 ppm hydrogen i den udåndede luft indenfor 90 minutter er en positiv test (indikerer at ikke-absorberet laktose i tarmlumen undergår bakteriel metabolisme/fermentering)

Testen er vildledende ved bakteriel overvækst i tyndtarme

GENETISK ANALYSE (PCR) ved LAKTASEGENET

Anbefales som en test ved mistanke om primær (genetisk) laktoseintolerans

Påvirkes ikke af andre sygdomstilstande som cøliaki - eller biologiske variationer som ventrikelretention

Kan bruges som enetest, hvis man alene ønsker at påvise eller udelukke en arvelig laktasemangel

Mest nyttig hos personer af nordeuropæisk oprindelse

Lactose intolerans

H₂-Breath Test [17,45]

Genetic Test [3,12]

Test principle	Increase of H ₂ in respiratory air after lactose challenge
Cut off	>20 ppm within 3 h
Availability	Good
False positives (incorrect diagnosis)	Rapid GI-transit, small-intestinal bacterial overgrowth
False negatives malabsorption wrongly excluded	Non-H ₂ -producers. Full colonic adaptation
Secondary causes	Cannot be excluded, kinetic of H ₂ -increase can be suggestive
Symptom assessment	Possible
Comment	Method of choice for assessment of lactose malabsorption and intolerance

Test principle	Genetic-13910C/T polymorphism
Cut off	C:C13910 lactase non-persistence
Availability	Variable
False positives (incorrect diagnosis)	Rare (<5%) in Caucasians
False negatives malabsorption wrongly excluded	All causes of secondary lactose malabsorption
Secondary causes	Cannot be excluded
Symptom assessment	Not possible
Comment	Definitive in Caucasians. Less in other populations. Not suitable in secondary lactase deficiency.

Lactose Tolerance Test [46]

Lactase Activity at Jejunal Brush Border [43,44]

Test principle	Increase of blood sugar after lactose challenge
Cut off	<1.1 mmol/L within 3 h
Availability	Excellent
False positives (incorrect diagnosis)	Rapid GI-transit, impaired glucose tolerance
False negatives malabsorption wrongly excluded	Fluctuations in blood sugar
Secondary causes	Cannot be excluded
Symptom assessment	Possible
Comment	Rarely performed due to inferior sensitivity and specificity

Test principle	Enzymatic activity of lactase enzyme in biopsy sample
Cut off	<17–20 IU/g
Availability	Rare
False positives (incorrect diagnosis)	Probably rare
False negatives malabsorption wrongly excluded	Patchy enzyme expression
Secondary causes	Can be excluded (histopathology at same procedure)
Symptom assessment	Not possible
Comment	Reference standard for detection of lactase deficiency (primary or secondary)

